

פירוק פסולת

חומרים רבים שמייצר האדם הם חומרים מלאכותיים (סינתטיים) שאינם מצויים בטבע. לקבוצה זו שייכים בין השאר: הפלסטיק לסוגיו, דטרגנטים (חומרי ניקוי) וחומרי הדברה. חלק ניכר מחומרים אלו מתפרק לחומרים פשוטים במחזור החומרים בטבע, אך בקצב אטי מאוד (לדוגמה: פירוק חומרי פלסטיק מסוימים יכול להימשך מאות שנים), וחלקם אינו מתפרק כלל (למשל תרכובת כספית ועופרת). כאשר חומרים אלו מצטברים בסביבה, נגרמים נזקים למערכות אקולוגיות טבעיות ולאדם.

כמות החומרים הסינתטיים

המשמשים את האדם גדלה מיום ליום. השפעותיהם הסביבתיות של חומרים סינתטיים רבים עדיין אינן ברורות די הצורך.

קשה מאוד לקבוע מתי נגרם זיהום ומה ייחשב לרמה סבירה של מזהמים שמעבר לה ייגרמו מפגע ונזק סביבתי. זהו נושא מורכב שעולה לדיון לעתים קרובות בארץ ובעולם. פערים בעמדות בנושא זה נובעים, בין השאר, מהבדלים במודעות הסביבתית בין גורמים שונים ובין מדינות שונות. בהמשך נרחיב בעניין זה כאשר נדון בדרכי ההתמודדות עם מפגעים סביבתיים.

מנון הרן ולילית זריהן, **אדם וסביבה**, משרד החינוך, האגף לתכניות לימודים תשס"א, עמ' 18

שאלות הבנה [איתור מידע - 2, א, 3; פרשנות והיסק - 1, 2, 3, א, 4]

1. התבקשתם להציג את הנתונים שבתרשים בשתי העמודות שלהלן.
 א. חברו כותרת לכל עמודה, ותנו שתי דוגמאות לנתונים מן התרשים.

עמודה ב	עמודה א	כותרת
		1 דוגמה
		2 דוגמה

- ב. מה "הולך לאיבוד" בהצגת הנתונים בטבלה?
2. א. לאיזו פסקה של הטקסט התרשים מתייחס?
 ב. מה התרשים מוסיף על פסקה זו?
3. א. רשמו לצד כל פריט אם הוא עשוי חומר סינתטי או טבעי:
- אריזת קלקר;
 - יריעה לכיסוי חממה;
 - נייר מכתבים;
 - סדין כותנה.
- ב. ציינו את הפריט שיזמן פירוקו הוא הקצר ביותר.
4. רן קרא את הטקסט ובעקבות זאת החליט שלהבא ינקוט את הפעולות שלהלן. איזו מהן שגויה? הסבירו.
- יביא בקבוקי זכוכית לנקודות איסוף לצורך מחזור.
 - ישתמש בסל מבד בקניות במרכול ("סופר") במקום בשקיות ניילון.
 - ישתמש בכוסות פלסטיק חד-פעמיות במקום בספלי קרמיקה.
 - יקנה משקאות קלים באריזות קרטון במקום בפחיות.

הבעה ואוצר מילים

5. ביישובכם מתוכנן פרויקט ניסיוני של מיון אשפה לצורכי מחזור. בכל רחוב יוצבו מכלים נפרדים למתכות, לאזכוכית, למכלי פלסטיק, לנייר לסוגיו ולסוללות. כתבו עלון שיופץ לתושבים, ובו יוצג הפרויקט על מטרותיו וחשיבותו, יבוא הסבר על דרכי הביצוע ותהיה קריאה לציבור לשתף פעולה.

6. פסולת

- לפניכם שתי הגדרות למילה "פסולת" על פי מילון אבן שושן:
1. מפל הפיסול, שיירי הפיסול והחיטוב: "מְפֹסֵלֶת שֶׁל לוחות הַעֲשִׂיר מִשֶּׁה" (ירושלמי שקלים ה, ב);
 2. דבר פחות ערך, מין גרוע: "וַיָּבֵא קִיץ מִפְּרֵי הָאֲדָמָה מִנְחָה לַיהוָה — מִן הַפֶּסֶלֶת" (בראשית רבה כב).
- הסבירו את היחס בין שני המשמעים. איזה מהם משמש בעברית בת ימינו?